

## A VENDÉG

Azon a nyáron, amikor az erdőmérnök a hegyen túlról megérkezett, ki kellett szállítani a nyulakat a fakádakból, és a kotyogásra száradt dongákra esővizet önteni, a fenéken penészedő, letaposott ürüléket pedig kilapátolni. Ha csak ennyiből állt volna a feladat, nohiszen, mert az összefogdosáson túl megfelelő ketrecről kellett gondoskodni, és sok apróság odaveszett, mert összetaposták a hajszában, és néhányat a nagyjából helyszűke miatt le kellett öldöszni, úgyhogy ráment egy egész napjuk a műveletre. Az anya tartotta lábánál fogva a jószágot, a lány meg tépte lefelé a bundát utálkozva, a szűk ketrecben úgy forogtak az életben maradtak, hogy bele kellett zavarodni. Mindig is csodálkoztak a kutyán, hogy bírja egészben lenyelni azt a sok szórt, most aztán láthatták, hogy hármat is fel tud falni a bundából, még csak bele sem betegszik, legföljebb rángatózik, öklendezik, és vérel kevert szőrcomókat ásít maga elé az udvar gyepére.

A vendég Bukarestből jött. A fakitermelő társaság teherautója, amely a házuk előtt tette le, nagyot szusszanva indult tovább. Ritkán járt errefelé autó. Akkor már heteken át szedték az almát, két kádat is megtöltöttek. De más nemigen érett be abban az évben, elvitte a rossz idő.

A néptanácsnál könyörögte ki a lány az erdőmérnököt.

A falu szájától féljél, mondta az elnök, amikor már az érvei elfogytak, és arról is letett, hogy kiderítse, honnan tudta meg a lány, hogy erdőmérnök érkezik a faluba, és szállásra lesz szüksége.

A falu szájától mi éhen halunk, mondta dacosan a lány, mert tudta, mennyi pénzzel jár a szállásadás.

Kosztról is szó volt, persze, ezért sem jött rosszkor a nyúlvágás. Az anya különválogatta a húsosabb részeket, azt maguknak tette el, de hát később főzéskor összecserélte, és méltatlankodva dobálta a csontosát, hogy valaki sajnálja az ételt ebben a házban. Két éve vette észre először rajta a lány, a temetés után, hogy elfelejt dolgokat. A homályból különösmód negyed-órákra nagy ritkán még föleszmélt. Máskülönben azt sem tudta, ki kicsoda, és folyton a férjét várta haza a fakitermelésből.

A lány kinéz az udvarra, a kutya rángatja a rozsdás láncot. A vendég a kapuban hallózik.

Halló, valaki.

Augusztus eleje, ilyenkor már hűvösek az esték, a keletről érkező szél már a hegy gerincét koptatja, néha áttör, és végigfetrengi a völgyet határoló keleti hegykanyart. Mintha egy verembe húzná a lányt maga után a nap-tár, ami minél mélyebb, annál hidegebb.

Az apja temetése óta ivódott belé a csontig hatoló hűvösség. Ami már csak azért is furcsa, mert kánikula tombolt aznap, amikor meghalt az öreg. A frissen vágott tarlón keresztül futott haza, mikor a szomszéd fiú, a Bélákék borja jött a hírral, hogy haldoklik az apja. Így rövidebb volt, de hiába ért haza hamarébb, mintha a melegoldali úton jött volna, elkésett. Csak miután megmosdatták és felöltöztették, akkor lögybölte le felsebzett lábfejről a vért. Az udvaron állt, alkonyodott, és hirtelen, mintha csak a kútból mászott volna elő, körülölelte valami irtózatossá hidegség. Nem hűvöst mondott, mert az kellemes, az nyugtató, kényeztető, hanem hidegséget, ami elsősorban a szívet célozza meg, és a szív által a lelket. Nem is hagyott alább ez a temetésig sem, csak egyre fokozódott, és utána mindig társául szegődött, éjszaka gyötörte a leginkább, és hiába augusztus, csontig fagyott lábfejjel ébredt bele a csillagos éjszakákba. Elment a körorvoshoz is, aki havonta egyszer befészkelte magát az iskola szertárába rendelni, de az is csak azt mondta, elhülhetett valahol, és hogy hozasson a fuvarosokkal vadcsombort a szombat esti fürdéshez. Úgyhogy a lány esténként rongyot tekert a lába köré, lefekvéshez úgy készülődött, hogy még napvilágnál bekötözgette magát, és utána már nem szállt le az ágyról, főleg ha a tyúkokat bezárta, s egyéb állatnak is enni adott.

Ez a vendég meg csak állt a kapuban, és hallózott. A kutya is fújta a magát, a láncot majdnem összetépte, úgy verte magát. A lány kifutott a tornácra, nem akarta, hogy az anyja jöjjön, de elkésett, mert az idős nő hálóingben, kibontott hajjal már ott volt a nyomában, és férjét szölongatta, mint kísértet éjnek idején az élőket.

A lány nem tudta pontosan, hogy mikor érkezik, ezért már két hete előkészítette a tisztaszobát. A szalmával tömött derékalj három napig szellőzött, utoljára az apja feküdt rajta, amikor virrasztottak felette. Nem kapott jobb minőségű szalmát, mint ami már benne volt, úgyhogy nem cserélte ki.

A lány először a lába köré tekert rongyokkal lépett ki a tornácra, és próbálta ennek a férfinak megmagyarázni, hogy nincs szabadon a kutya, de sem az éktelen ugatás, sem a helyzet nem kedvezett neki. A rongyot meg egyenest szégyellte, a hálóköntöst szintén, ezért vissza is rohant a házba, és magára kapta a nagykendőt, úgy ment ki megint. Akkor jött utána az anyja is. A rongyoktól nem vált meg, arra már igazán nem lett volna idő.

A kutya láncát megakasztotta, bár eleget kellett kínlódjon vele, úgy húzta a kapu felé, mint egy ökör.

Most már nem éri el, próbálta túlkiabálni az anyját, na meg az állatot, és közben markolta a kutya nyakán a szőrt.

A tornácajtó tárva-nyitva volt, nem úgy, mint napközben, amikor vagy kiakasztják vagy becsukják, láthatta ez a vendég, hogy miatta hagyta úgy a lány, és hogy most már bemehet végre, de ő csak állt, és csak nagy sokára vette rá magát, hogy közelebb merészkedjen, és akkor meg szembetalálkozott a *miklósozó* vénasszonnyal, aki azt hitte, a férje jött haza a túlvilágról. Az egész história nevetséges volt, mert a lány azt gondolta, a mérnökemberek, főleg, ha a hegyen túlról jönnek, bátor népek, és nem ilyen beszariak, mint ez itt ni. De mégsem kacagta el magát, mert az az átkozott dög úgy tajtékzott, hogy azt hitte, rögtön megőrül ő is. Amikor elindult végre a ház felé a mérnök, a tornác mellett osont, egészen a tornác deszkafalához lapult, hogy koszos lett a háta, hogy a lány másnap egész reggel azzal foglalatzkodott, hogy kitisztítsa a szőrkefével. Csomagja nem volt sok, csak egy kézitáska, meg egy nagyobb, amiben a ruháit meg a műszereit hozhatta, de aztán az akkora volt, hogy csak húzni tudta maga után, felemelni aligha.

Nem szoktam hozzá a kutyákhoz, ne haragudjanak, szabadkozott, és ott toporogtak a konyhaszerű, nagy helyiségben, ahol a nők ágya melegen lüktetett. A lány az anyjára tekert egy kendőt, és próbálta az ágy felé irányítani. Később felcsavarta a petróleumégőt, és tányért, evőeszközt vett elő. A mérnök nem beszélt sokat, mindent megköszönt, és kimérten evett. Bor nem volt a háznál, de a mérnök elővett egy üveget, és zavarában mindenkit meg akart kínálni, végül ő itta meg az egészet. Később, ha tehetett, minden este megivott egy üveggel, sokszor elszalasztotta a lányt a bodegáig sörért vagy borért. Azt mondta, körülbelül három hónapig marad, és hogy Ovidiunak hívják. Napközben nem fog itthon tartózkodni, járja a hegyeket. Érdeklődött, mi merre található.

A lány a hegyhátak neveit sorolta, és közben mutogatott maga köré, a semmibe. Az erdőrészek rögtön hátul kezdődnek, a völgyön át feljuthat a hegyekig, mondta, amikor látta, hogy a mérnök aligha foghatta föl az ő iránymutatását. Az anyámmal meg ne törődjön, beteg, tette hozzá végül csendesesen, és az evőeszközöket kezdte elszedegetni, a mosatlan zörgésére pedig a férfi fölállt, hogy ő akkor most lefeküdj.

A két nő általában korán elment otthonról, hogy még a nagy hőség előtt felszedjék az éjszaka lepotyogott almát. A lány nem hagyhatta otthon az anyját, félt, hogy elkószálna valamerre, ezért húzta maga után, mint egy

gyermeket. A mérnök csak estefelé ért haza, néha csak másodnap, a felszerelését a hátán cipelte, és evés után rögtön kiült a tornácra a papírjaival, és két órán keresztül írt és térképeket jelölgetett.

A mérnök berendezkedett az első szobában, a tárgyait félszegen, a táskája közelében pakolgatta szét, mintha nem érezte volna otthonosnak a helyet. Bár magyarul meglehetősen jól beszélt, megkönnyebbüléssel nyugtázta, hogy a lány kiválóan tud románul. Éjszakára becsukta az ajtót, széket húzott a kilincs alá, úgy aludt. Bár sokat nem bírt aludni, inkább csak átfeküdt a sötétséget, s a hajnal első jelére szenderedett el valamicskét. A pokoli sötétséget is meg kellett szoknia, mert Bukarestben mindig belevilágított valami az éjszakából. Meg aztán a neszek, azok is mások voltak itt kint, és idő kellett hozzá, hogy meg tudja különböztetni a lány meg az anyja lépteit, ahogy a túlsó szobában járkálnak, vagy az udvarra távoznak. A lány az udvaron könnyített kisdolgán, az anyja a szobában egy, erre a célra szolgáló fazékba. A kutyát az első napokban rendszeresen szabadon engedték éjszakára, később megkérte a lányt, hogy inkább láncon tartsák, amibe könnyen bele is egyezett, úgy látszik, megnyugtatta, hogy férfi van a háznál. Persze, előfordult, hogy napokig nem aludt odahaza a mérnök, ilyenkor a kutyára is jobb világ köszöntött. De milyen a jószág, egy ízben, amikor a mérnök a tornácra olvasgatta papírjait, a kutya valahogy elszabadult, és a lába elé feküdt. Valahol hallotta, hogy a kutyák megadják magukat az idegen férfiaknak, ha az elég sokat tartózkodik a közelükben. Egy délután, amikor az almaszedésből hazaérkezett az anya meg a lánya, a mérnök látta, hogy a fiatalabb nő úgy mosakszik a kútnál, mint aki közönség előtt. Pedig színházban sosem járt még az a lány, és ettől aztán hajnal felé sem tudott elaludni jó ideig.

\*

Nem veszekedtek, nem is szóltak egymáshoz, de néha edényt, ajtót, amit csak értek, szótlánul csapkodtak. Az anya fakadt sírva hamarabb, négykézlábra ereszkedve szedett össze a döngölt földről evőeszközt, tányért, fazekat, utána felállt, és a lány hajfonatát tépte. A lány előregörnyedve nyűszített, a halántékát szorította, mintha ki akarná húzni a világból az anyját.

A mérnök sosem vette észre, mikor tör rá az idős nőre az igazi emlékezés kegyelmi negyedórája, amikor nemcsak a jelent képes érzékelni, hanem a jelennel együtt az elmúlt időszak összes felgyülemlett baját, a férje halálát és minden olyasmit, ami ilyenkor egyszerre megrohanta. A mérnök-

nek sokáig tudomására sem jutott, mi zajlik tőle egy ajtónyira. A lányt alkalomadtán elszalajtott a bodegába sörért, máskor meg sem kellett kérnie, ahogy vette a csereüveget, a lány máris kikapta a kezéből, és futott, csak a vak nem látta az anyát, ahogy vádló szemekkel a mérnököt nézi. Hogy a lány mikor került a nehéz szagú ágyába, a mérnök sem tudta már. A lány sosem engedte, hogy lámpát gyújtson, a ruháitól is csak nagy sokára volt hajlandó megszabadulni valamennyire, és akkor sem az összetől, mindig maradt rajta néhány darab, ami a szemérmességét volt hivatott kifejezni. Persze nem tudhatta, hogy a mérnök a sötétben is lát, legalábbis fölismeri, hogy hiba lenne erőltetni azt a tudást, amit a főváros bérházaiban szedett össze azoktól a nőktől, akikről ruhát leimádkozni nem művészet, legföljebb pénztárcával bírni, na, az igen.

Az anya tekintetét is akkortájt kezdte kerülni. Tudta, hogy a nő nem a jelenben lakik, mégis, mégis volt a nézésében valami, amitől igyekezett távol tartania magát. Akkor vasárnap is, későn, az erdőmérnök a térképeivel bajlódott, amikor a kilincs megmozdult, semmit sem kívánt a legkevésbé, mint hogy a bolond nővel szóba álljon. Pedig nem tudta elkerülni. Az idős nő állt a mérnök előtt, fekete, nagy lepedőkendőjébe nyakig beburkolózva, zavart tekintettel, háta mögött összes nyomorúságuk egyetlen szobája, ahol főznek, alszanak. Szokatlanul üresnek tetszett a mérnöknek az ajtón túli helyiség, eddig föl sem tűnt neki a lány vasárnapi kimenője, a kimaradozások napszaka, ahogy a templomos napon átvonul, megül a hiánya. Az anya a széket nézte a mérnök kezében, minden erejével azon volt, hogy a petróleumlámpa fényén túl fölismerje az ágyat, amin a férje feküdt kiterítve régen, és az ágyon az idegen tárgyakat, műszereket, mérőeszközöket, amikről igyekezett elkapni a tekintetét, de amikor megszólalt, akkor is egyfolytában azokat nézte. Csak annyit kért a mérnöktől, hogy nézne ki az utca elejére, a sövénykerítésig, ahol a patakot megugorja a palló, mert onnan lelátni majdnem a bodegáig, és a milícia épületének a teteje is látszik, de ami fontosabb, az az út, hogy nem jön-e valaki haza a kitermelésből, vagy talán az ő lánya. Esetleg leereszkedhetne mélyebbre, félútig a lejtős úton. Emlegette a rátoni erdőt is, ahol, Dóczy Kelemtől tudják, megmocsolták a Papp Imréék két lányát, elhurcolták, átalmenőben kapták el, ki tudja, de a lényegen semmit nem változtat, ő azóta retteg, és a lánynak olyas alak udvarol, akitől ő nemcsak hogy óvja, egyenesen tiltja, és a kutyát sem leli sehol, hogy hívná magával, ezért ő egyedül kimerészkedni irtózik, és ha még a mérnök úr nem tervezte a lefekvést, akkor az isten megfizeti, ha kilépne az udvaron kívülre.

Az erdőmérnököt zavarba ejtették a nő szavai, úgy érezte, kivételesen mintha a jelenből beszélne a vénasszony, és a tekintete, az sem tűnt feltétlenül homályosnak. Így hát a mérnök felkapta a lámpást, és kilépett a szobából. Behúzta maga után az ajtót, kilépett a csillagos éjszakába. A kutyát valóban nem látta sehol, a kapuhoz menet füttyentett neki, de csak nem jött elő. Végignézett az utcán. Látta a sötét torkolatot, ahol a sövény kezdődik, hallotta a patakot. Más neszt nemigen. Visszanézett az udvarra, az idős nő a tornácon állt, ködből kilépő kísértet. Eloltotta a lámpást, mert zavarta, a hold és a csillagok fényét elégségesnek találta. Az utca végén áment a pallón, lenézett a lejtős úton, de semmit sem látott. Megállt, hallgatózott, de csak néhány kutya csaholt a bodegán túl, más semmi. Visszafelé lépkedett a pallón, és a kapu felé haladva is ugyanaz a némaság fogadta, mint amit ott hagyott. Becsukta a kaput, felment a tornácra, és amikor belépett a konyhába, meglátta véres ruhájában a lányt. A szeme földagadt, az orrából vér szivárgott. Az idős nő a fejével bólogatva lefeküdni készült, mint aki tudomásul vette és lezárta a további tennivalókat, s a mérnök rögtön tudta, hogy újra visszaesett a köd országába. A lányhoz lépett, leültette, vizet hozott, egy törülközővel megmosta az arcát, azután bevitte a szobájába, és végigfektette az ágyon. A lámpás, szólt halkán a lány, de mielőtt még leolthatta volna bárki is a petróleumlángot, a lány becsukta a szemét, és elaludt. A mérnök betakarta, cigarettát vett elő, és kiment a tornácra. A gyufáját kereste, de nem találta a zsebében, a házba pedig nem akart visszakerülni. Lement a lépcsőn a tornácra, kiment a kapun, és elindult a bodega felé.

Amikor belépett, egy pillanatra csend lett, de a mérnök nem bánta, fejével kikerülte a mennyezetről alacsonyan lógó petróleumlámpát, a söntésnél pálinkát kért, és megitta. A fuvarosok összébb húzódtak a poharaik körül, az egyik sarokban egy suhanc vigyázott a részegen alvó apjára, unalmában a füstös levegőt bámulta, néha pedig cigarettát kunyerált a szomszéd asztaltól. A mérnök újabb pálinkát kért, azt is megitta egy hajtásra, s már éppen indulni akart, amikor egy férfi jött be az ajtón, és a mérnök rögtön észrevette, hogy egy pengét szorongat. A férfi fáradtnak tűnt, a ruhája koszos, katonai bakancsot viselt, posztókabátot, lapos sapkát. Orra alatt bajuszt, apró szemével mintha rosszul látott volna, hunyorgott, de lehet, a bagófüst meg a lyukas petróleumlámpa kicsapó gőze zavarta.

Ahogy a férfi forogni kezdett körülötte, ő is mozdult, bár hátrálásnak tetszett, azért nem vette le a késről a szemét, és igyekezett se nem csökkenteni, se nem növelni közöttük a távolságot. Itt nem lesz okoskodás, mondta ekkor halkán a férfi, és tovább keringett az ivó közepén, szinte egy

helyben, a kés pengéjét hol egészen lefelé tartotta, hol meg fölemelte. Sántított, vagy legalábbis egyik lábát húzta, és ezeknek az egyenetlen lépéseknek köszönhetően is valamiféle ritmus által a táncot idézte az egész forgás, ami csak nem akart szünni, holott a mérnök érezte, halálosan szédül. Vagy megdöglesz, te mocsok, szólalt meg sok lélegzetnyi szünet után, mert ugyanott folytatta, ahol abbahagyta a mondanivalóját. A tánc még mindig nem akart szünetelni, s amikor a mérnököt elgáncsolták és elvágódott, a bicegő férfi a mellkasára térdelt, a kés élet a nyakának szorította, és megvágta a mérnököt az állán. A sánta fölemelte a mérnököt, nadrágja szára felcsúszott a bal lábán, álla vörös volt a vértől, átáztatta mellkasán az inget. A férfi bűdös volt, nemcsak a göncei, hanem a lehelete is, a keze pedig kozsos, körmei feketék, egyszerre volt füst- és földszaga, mintha a föld mélyéről bukkant volna elő, tócsák állott levével és rothadó szerves anyagokkal átítatott élőlény, mert nemcsak a ruha, hanem az egész ember bűzlött. A kocsmáros ráordított a sántára, hogy térj észhez, Ferke, ekkor a mérnök kicsavarta magát a férfi szorításából, és ellökte magától. De megcsúszhatott, és megint a földre esett, egy asztal is majdnem földöntött, ami mellől a fuvarosok nemrég rebbentek szét. Amikor a sánta felszólította, hogy álljon föl, belekapaszkodott egy székládba. A sánta ráncigálni kezdte, lábánál fogva húzta, az asztal a mérnökre dőlt, de a puskás akkor is húzta. A mérnök teste rándult egyet, mintha bicskát kattintának össze, és elkapta a görnyedő, erőlködő férfi lábát. A sánta rögtön elengedte a mérnököt, és ököllel, teljes erejével az oldalbordája közé ütött. A mérnök a fájdalomtól a másik oldalára perdült, és úgy vonaglott, mint egy kettészelt sikló. A sánta nem hagyta abba, belerúgott a földön fetrengő férfibe, zihált és lihegett, hangoosan szedte a levegőt, izzadt, szüntelenül káromkodott, és újra azt követelte, hogy a férfi álljon föl, és jöjjön ki vele a bodega elé. A mérnök föltápászkodott, és imbolyogva megállt a sánta előtt. A másik megragadta, és kipenderítette az ajtón.

A verést túlélte a mérnök. Úgy tudni, pár héttel később a lány után jött, elvitte Bukarestbe, ahol aztán feleségül vette a már terhes nőt. A fiuk keresztelőjére megpróbálták elvinni a faluban maradt idős asszonyt, de az nem volt hajlandó kimozdulni a házából, mert még mindig hazavárta a férjét.

Szóval így esett, hogy Ovidiu Oprișor megszerezte magának Kincses Annát.